

Posudek bakalářské práce Terezy Šámalové

Společenský tanec v kulturních kontextech. Pražská měšťanská společnost v době národního obrození

55 stran textu, poznámkový aparát, bibliografie, textová a obrazová příloha

Bakalářská práce Terezy Šámalové se zabývá tématem v etnologii ne zcela obvyklým, měšťanským společenským tancem. Časově je tento fenomén studován ve vrcholné době českého národního obrození, ve 30 a 40. letech 19. století.

Už z této charakteristiky je jasné, že v centru pozornosti je ta část (pražské) měšťanské společnosti, která se deklarovala jako česká. Autorka si uvědomuje složitost etnické a sociální struktury v Praze i v Českých zemích, ale její analýza a případné souvislosti s projevy společenského a kulturního života jsou mimo rámec této práce, stejně tak jako rok 1848.

Kontext, naznačený v titulu, je pokusem postihnout sledované období spíše v materiálních projevech kultury, především popisem společenských obleků a toalet, hodících se k tanci, přiblížením prostředí, ve kterém se taneční setkávání realizovala (v Praze a částečně i ve Vídni), a nástinem etikety. Tyto pasáže jsou pochopitelně kompilací z dostupné historické, kulturně historické a uměnovědné literatury.

Centrální a opravdu „autorská“ je kapitola Tanec v časopisech Česká včela a Květy. Společenský tanec je představen tak, jak se zrcadlí v těchto dvou soudobých českých „zábavnících“. Tato dvě periodika jsou pramennou základnou, která byla pečlivě a detailně prozkoumána a zpracována (viz tabulka v příloze). Fakt, že jako pramen slouží dobové časopisy, činí z této práce i specifický příspěvek k dějinám žurnalistiky.

Autorka v centrální kapitole postupuje tak, že chronologicky a paralelně zkoumá reakce obou zmíněných časopisů na dění ve „společenském tanečním světě“. Snaží se z těchto zpráv vyvozovat i jistá zobecnění, zkoumat, jak velký a jak proměnlivý byl význam společenského tance pro vlasteneckou společnost doby předbřeznové. Dochází k řadě zajímavých závěrů, o čemž svědčí tématické okruhy, které se v této kapitole objevují. Materiál například jasně dokládá postupně se šířící zájem o české bály ve venkovských městech, svědčí o tom, že původně „puristické“ zaměření obou časopisů na podniky výhradně české bylo v celkem krátké době opuštěno, právě tak jako zprávy, týkající se výhradně společenské elity, jsou tu náznaky o aktivnějším zapojování žen do společenského života, zmínky o dětském tanci, plesové poezii apod.

Témata závažnější především tanec jako politikum, jako prostředek manifestace českosti a slovanskosti, projevující se už v symbolických názvech jednotlivých tanců nebo ve výzdobě tanečních sálů, význam vídeňských slovanských plesů těsně v předvečer revolučních událostí, zrcadlení vývoje češtiny v tanečním názvosloví, to všechno je v textu jaksí potenciálně přítomno, ale zůstává nevyřčeno, byť je jasné, že autorka si tyto souvislosti uvědomuje.

Je vidět, že Tereza Šámalová pracovala s chutí a že téma je jí blízké. Práce vyhovuje požadavkům kladeným na práci bakalářskou a doporučuji ji k obhajobě s předběžným návrhem hodnocení jako *velmi dobrou*.

Praha 10. září 2010

Doc. Irena Štěpánová, CSc.
Ústav etnologie UKFF